

Realistisch Soedanbeleid vereist meer druk EU op Khartoum

Het Soedanese regime - onder leiding van de door het Internationaal Strafhof gezochte president Bashir - voert nog altijd oorlog in vergeten gebieden zoals Blue Nile en de Nuba Mountains waar mensen in opstand zijn gekomen tegen onderdrukking en wanbestuur. Het regime schrikt niet terug voor bombardementen op burgerdoelen en het ontzeggen van humanitaire toegang aan slachtoffers, in weerwil van internationaal humanitair recht. Nieuwe onconstitutionele wetten hebben de ruimte voor maatschappelijke organisaties verder beperkt; sommige van hun leiders zijn gevangen genomen.

De afgelopen dagen blijven zeer veel mensen thuis in een daad van burgerlijke ongehoorzaamheid en als alternatief voor grootschalige demonstraties die eerder met excessief geweld zijn onderdrukt. Deze protestacties hebben de potentie in omvang te groeien en zijn een sterke indicatie van de huidige instabiliteit van Soedan.

Het is in deze context dat PAX in juni een rapport uitbracht getiteld '[Sudan Alert: The EU's policy options for Sudan](#)'. Dit rapport vestigde de aandacht op de toenadering van de EU tot Soedan, terwijl de EU koortsachtig zocht naar mogelijkheden om de komst van migranten en vluchtelingen tegen te gaan. PAX vreest dat de EU in haar engagement met Soedan de migratiebelangen de boventoon laat voeren ten koste van mensenrechten en langslpende conflicten in vergeten gebieden, hetgeen de voedingsbodem voor migratie en het potentieel voor instabiliteit juist versterkt.

Ministers Ploumen en Koenders reageerden in een [Kamerbrief](#) op het PAX rapport. In deze policy brief reflecteert PAX op de Kamerbrief.

Kritische, politieke dialoog

In hun reactie op het rapport van PAX stellen de ministers Ploumen en Koenders dat er in de kritische houding van het kabinet richting Khartoum geen verandering is gekomen. Zij ontkennen echter niet dat er op EU niveau sprake is van een koerswijziging van isolement naar engagement. De ministers stellen dat een kritische dialoog meer kans biedt op vooruitgang, ook op het gebied van mensenrechten en humanitaire toegang, dan het isoleren van Khartoum.

De nieuwe engagementpolitiek is vooral ingegeven door migratiebelangen. Dat blijkt bijvoorbeeld ook uit het zogenaamde [non-paper](#) van de European External Action Service (EEAS) dat eerder dit jaar uitlekte. Het motief voor deze koerswijziging ligt blijkens dit non-paper vooral bij de noodzaak met Khartoum samen te werken vanuit migratiebelangen, o.a. omdat het een belangrijk doorreisland is. Concrete maatregelen die de EEAS suggereert zijn o.a. schuldenverlichting, lidmaatschap van de WTO en opheffing van sancties. De EEAS stelt dat de samenwerking op het migratiedossier kansen opent op een hernieuwde politieke dialoog. Tegelijkertijd stelt zij dat samenwerking met Soedan enorme risico's met zich meebrengt. De risico's worden gedefinieerd als mogelijke reputatieschade maar gaan in feite verder. Zij ondermijnen de waarden waarop de Europese Unie stoelt.

PAX vindt het ongeloofwaardig om de toenadering tot Khartoum te motiveren met een te verwachten grotere effectiviteit van de kritische dialoog. Het vooropstellen van migratiebelangen vergroot de *leverage* van Khartoum op de EU, en niet andersom. PAX meent dat de kritische dialoog alleen zin heeft als deze gepaard gaat met grotere politieke en economische druk op Khartoum om tot democratische hervormingen te komen en mensenrechten te respecteren. Net zoals in de relatie met Turkije zou Nederland en de EU moeten inzetten op duidelijke benchmarks.

Symptoom- of oorzaakbestrijding

Het voorgaande betekent niet dat PAX voorbijgaat aan het belang om migratie te adresseren. De EU lijkt echter de verkeerde lessen te leren van Syrië en Libië: niet het laten *vallen* maar juist het veel te lang *gedogen* van dictators als Assad en Khadafi leidde tot instabiliteit. Samenwerken met Khartoum gericht op korte-termijnresultaten op het gebied van migratie, ten koste van nadruk op het belang van democratische transitie, is spelen met ditzelfde vuur.

Het zou realistischer zijn om de druk vanuit de EU eensgezind op te voeren, zodat Khartoum zich gedwongen weet om toe te werken naar een democratische transitie. Het is juist nu nodig in te zetten op politieke hervormingen die noodzakelijk zijn voor een stabiele toekomst voor het land en de regio en daarmee de directe strategische belangen van Europa op de middellange tot lange termijn. Zonder transitie in Soedan zal de economische situatie verder verslechteren, corruptie de minimaal functionerende instituties verder verzwakken en de sociale cohesie in het land ondermijnen. Hiermee is de stabiliteit van Soedan én de regio in het geding.

De voorbereidingen voor hernieuwde offensieven in de Nuba Mountains en Blue Nile zijn onderweg en de verwachting is dat zodra het regenseizoen voorbij is het regime haar aanvallen op burgers zal voortzetten en de humanitaire noden verder zullen toenemen. Tegelijkertijd groeit het aantal jongeren zonder toekomstperspectief, net als in de rest van Afrika, gestaag.

De bijzonder slechte economische situatie, corruptie en inflatie leiden op het moment van schrijven tot geweldloze protesten in het hele land. In Khartoum zijn de straten leeg en is het openbare leven platgelegd doordat burgers drie dagen thuis blijven in een daad van burgerlijke ongehoorzaamheid. Buiten de hoofdstad zijn burgers juist de straat opgegaan in demonstraties.

Aanbevelingen

- ◆ Nederland zou zich sterk moeten maken voor een aantal concrete benchmarks waarop voortgang behaald moet worden in de kritische dialoog met Khartoum, op het gebied van de mensenrechtensituatie, verbeteringen op het gebied van goed bestuur, democratisering, *civic space*, humanitaire toegang, het stopzetten van bombardementen op burgerdoelen en een inclusief politiek hervormingsproces. Voortgang op gebied van deze benchmarks zou nauwgezet gemonitord moeten worden en het kabinet zou naar de Kamer daarover periodiek moeten rapporteren.
- ◆ Pas als voortgang betekenisvol is op het gebied van deze benchmarks, zouden economische en politieke openingen, zoals lidmaatschap van de WTO, opheffen van sancties en schuldenverlichting, mogelijk moeten zijn.
- ◆ Investeer in contacten met de politieke oppositie en het maatschappelijk middenveld omdat zij essentieel zijn voor een inclusief nationaal proces van positieve hervorming.

Contactgegevens

Nico Plooijer, programmaleider Soedan
plooijer@paxforpeace.nl
030 23 20 555
06 53 22 13 12